

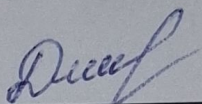
**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

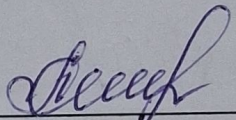
на тему: Методика та організація обліку, аналізу та аудиту розрахунків
з постачальниками та підрядниками за матеріалами ПрАТ
"ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА "ДАРНИЦЯ"

Здобувача вищої освіти другого
(магістерського) рівня
II курсу, групи ОМФЗ-23-1 ,
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
освітня програма «Державний аудит;
судово-економічна експертиза у
фінансових розслідуваннях»

підпис здобувача вищої
освіти

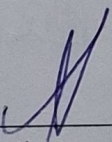
Дмитренко Д.Р.

Науковий керівник

підпис

Савченко А.М. к.е.н.,
доцент

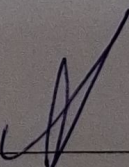
Гарант освітньо-
професійної програми

підпис

Лісовий А.В., д.е.н.,
професор

Допущено до захисту рішенням кафедри
протокол від «28» 01 2025 № 2

Завідувач кафедри

підпис

Лісовий А.В., д.е.н.,
професор

Реєстрація № 9 28.01.2025 [Signature]
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 28.01.2025
[Signature] (до захисту, на доопрацювання) (дата)

Результат захисту 70/С/4 11.02.2025 [Signature]
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: [Signature] Лавренков І.М.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

Члени комісії: [Signature] Лісовий А.В.
(підпис) (ініціали, ПІБ)
[Signature] Савченко А.М.
(підпис) (ініціали, ПІБ)
[Signature] Ганасюк О.В.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, ПІБ
ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ НАУКОВИМ КЕРІВНИКОМ				
1. Зміст роботи (наукова і практична значимість роботи, її наукова новизна, глибина дослідження, здатність екстраполяції теоретичних висновків до практичних ситуацій, наявність сильних і слабких сторін, логічність та послідовність викладення матеріалу тощо)	від 0 до 30	20		Рееер
2. Рівень підготовки здобувача (володіння професійною термінологією, вміння здійснювати аналіз, приймати рішення, вносити пропозиції тощо)	від 0 до 10	10		Рееер
3. Ставлення здобувача до виконуваної роботи (дотримання календарного плану, урахування пропозицій зауважень наукового керівника, оформлення роботи тощо)	від 0 до 10	10		Рееер
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	40		Рееер

ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	5		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	20		
4. Апробація (участь у конференціях, публікація статті)	від 0 до 10			
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	30		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	70		Рееер

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ				
Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
70	C	4	11.02.2024	Лавренко В.М. Стак Лавренко В.М. Панченко В.В. Мішовий А.В.

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС		
Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	EX	2 (незадовільно)

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Економічна сутність розрахунків з постачальниками та підрядниками	7
1.2. Загальна характеристика та основні економічні показники діяльності ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця"	11
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПРАТ"ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА "ДАРНИЦЯ" ..	17
2.1. Методика обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками	17
2.2. Методика аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.....	23
2.3. Методика аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками	27
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ	32
ВИСНОВКИ.....	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	44
ДОДАТКИ.....	46

ВСТУП

У сучасних умовах динамічного розвитку ринкової економіки та постійних змін у зовнішньому середовищі підприємствам необхідно адаптуватись до нових викликів та загроз. Однією з важливих складових успішного функціонування будь-якого підприємства є ефективне управління розрахунками з постачальниками та підрядниками. На фармацевтичних підприємствах, таких як ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'", ця тема набуває особливої актуальності, враховуючи високий рівень конкуренції, необхідність дотримання жорстких стандартів якості продукції та специфіку взаємодії з постачальниками сировини та матеріалів.

Методика та організація обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками дозволяє забезпечити прозорість та своєчасність фінансових операцій, мінімізувати ризики, пов'язані з несвоєчасними платежами та недотриманням договірних зобов'язань, а також підвищити ефективність використання ресурсів підприємства. У період економічної нестабільності та підвищеного фінансового ризику, питання управління розрахунками набуває першочергового значення для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності фармацевтичного підприємства.

Метою дипломної роботи є дослідження та розробка ефективних методик та організаційних підходів до обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками на прикладі ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'".

Поставлена мета обумовила вирішення **наступних завдань**:

- розкрити економічну сутність з постачальниками та підрядниками;
- охарактеризувати економічну діяльність ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'" за 2021 -2023 рр.;

- визначити методику облік та аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками;
- оцінити методику розрахунків з постачальниками та підрядниками;
- сформулювати шляхи вдосконалення обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Об'єктом дослідження є теоретико-практичні та організаційно-методичні підходи до організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками за матеріалами ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'".

Предметом дослідження дипломної роботи сукупність теоретико-практичних та організаційно-методичних аспектів методики та організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками за матеріалами ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'" та ефективності їх використання на підставі фінансової звітності.

Для забезпечення досягнення поставленої мети в курсовій роботі використовувались такі **методи економічних досліджень**: теоретичне узагальнення, дедукція, індукція, аналогія, аналіз, синтез, порівняння, діалектичний, логічний, графічний методи.

Інформаційною базою дослідження є економічна література, дисертаційні роботи, монографії, статті, інформаційні джерела Інтернет, нормативно-правові документи України, фінансова звітність ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'" тощо.

Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел із 16 найменування. Загальний обсяг роботи становить 45 сторінок комп'ютерного тексту. Робота містить 8 таблиць, 4 рисунка.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА І ПІДРЯДНИКАМИ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА.

1.1 Економічна сутність розрахунків з постачальниками та підрядниками

Процеси постачання та виконання підрядних робіт відіграють фундаментальну роль у діяльності будь-якого підприємства, безпосередньо впливаючи на його ефективність та конкурентоспроможність. Постачання, будучи одним із трьох ключових господарських процесів (постачання, виробництво, реалізація), утворює основу господарської діяльності підприємства. Це підкреслює його значущість як складової частини функціонування будь-якого суб'єкта господарювання.

В словнику економіста та підприємця можна знайти визначення, що постачальник «це підприємство, організація, установа або індивідуальний виробник, що відпускає свою продукцію покупцям» [14].

Процес постачання є необхідною складовою діяльності будь-якого підприємства, забезпечуючи його безперебійне функціонування та ефективне використання ресурсів. Цей процес передбачає, що підприємство укладає контракти з постачальниками на необхідні йому ресурси, організовує доставку та зберігання запасів, а також сплачує постачальникам за отримані запаси. У цьому процесі відбувається трансформація активів з грошової форми у форму майна з метою здійснення виробничо-торговельної діяльності. Загалом, етапи здійснення процесу постачання можна охарактеризувати трьома основними напрямками: планування, організація та контроль (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Етапи здійснення процесу постачання

Етапи процесу постачання	Зміст
1	2
Планування	Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, а також ринку окремих товарів; прогнозування та визначення потреби в усіх видах матеріальних ресурсів; планування оптимальних господарських зв'язків; оптимізація виробничих запасів; планування потреби в матеріалах; оперативне планування постачання.
Організація	Збір інформації про необхідну продукцію, участь у ярмарках, виставках-продажах тощо; аналіз усіх джерел задоволення потреби в матеріальних ресурсах для вибору найбільш оптимального; укладання господарських договорів з постачальниками на постачання товарів; отримання та організація доставки реальних ресурсів; організація складського господарства, що входить до складу органів постачання; забезпечення робочих місць необхідними матеріальними ресурсами.
Контроль і координація роботи	Моніторинг виконання постачальниками договірних зобов'язань та дотримання ними термінів постачання товарів; контроль за витратами матеріальних ресурсів у торгівлі; перевірка якості та комплектності отриманих матеріальних ресурсів; управління виробничими запасами; пред'явлення претензій постачальникам і транспортним організаціям; аналіз ефективності постачальницької служби та розробка заходів для координації постачальницької діяльності та підвищення її ефективності.

Джерело: сформовано автором на підставі [5].

Постачальники відіграють важливу роль у забезпеченні підприємств необхідними ресурсами, але сфера співпраці не обмежується лише ними. Дуже часто компанії налагоджують договірні відносини з підрядниками. Підрядники беруть на себе виконання спеціалізованих робіт, які потребують певної кваліфікації та досвіду. Це може бути будівництво нових об'єктів (складів, офісів, виробничих приміщень), капітальний ремонт, монтаж обладнання та інші послуги. Підрядники – це фізичні і юридичні особи, які виконують роботи за договором підряду або державним підрядом, що укладається із замовником [13].

Важливо зазначити, що поняття "підрядники" не обмежується лише виконавцями будівельно-монтажних робіт. За договорами підряду відповідно до Цивільного кодексу України статті 837 можуть надаватися й інші послуги та

роботи, адже їх суть полягає в тому, що підрядник зобов'язується виконати завдання замовника, а замовник, у свою чергу, зобов'язується прийняти та оплатити цю роботу [15].

У процесі господарської діяльності підприємств виникають розрахункові відносини між постачальниками (підрядниками) та покупцями. Ці відносини ґрунтуються на укладених договорах (контрактах), які, як правило, мають форму купівлі-продажу товарно-матеріальних цінностей, підряду на виконання робіт або надання послуг. Ці договори визначають зобов'язання сторін та є фундаментом для товарно-грошових відносин в ринковій економіці, забезпечуючи їх чітку регламентацію [2].

Виникнення заборгованості в бухгалтерському обліку підприємства обумовлюється його цивільними зобов'язаннями. Ці зобов'язання беруть свій початок з домовленостей, оформлених у вигляді договорів. Договори, укладені між юридичними або фізичними особами, чітко окреслюють товарні та грошові зобов'язання сторін, які й фіксуються в обліку як заборгованість.

Суть цивільно-правового договору полягає у розподілі зобов'язань між двома сторонами: кредитором і дебітором. Згідно з умовами договору, кредитор зобов'язаний надати товари, виконати роботи або надати послуги, що відповідають характеристикам, визначеним у договорі, а дебітор – своєчасно оплатити їх вартість. Ці угоди регулюються статтею 61 Господарського кодексу (ГК), не Кодексом законів про працю [15].

Перед тим, як остаточно визначитися з постачальниками та підрядниками, а також розпочати з ними співпрацю та розрахункові операції, підприємству необхідно провести ретельний процес пошуку та відбору. Е.Ф. Югас пропонує низку критеріїв, яким повинні відповідати потенційні постачальники та підрядники (рис.1.1.)

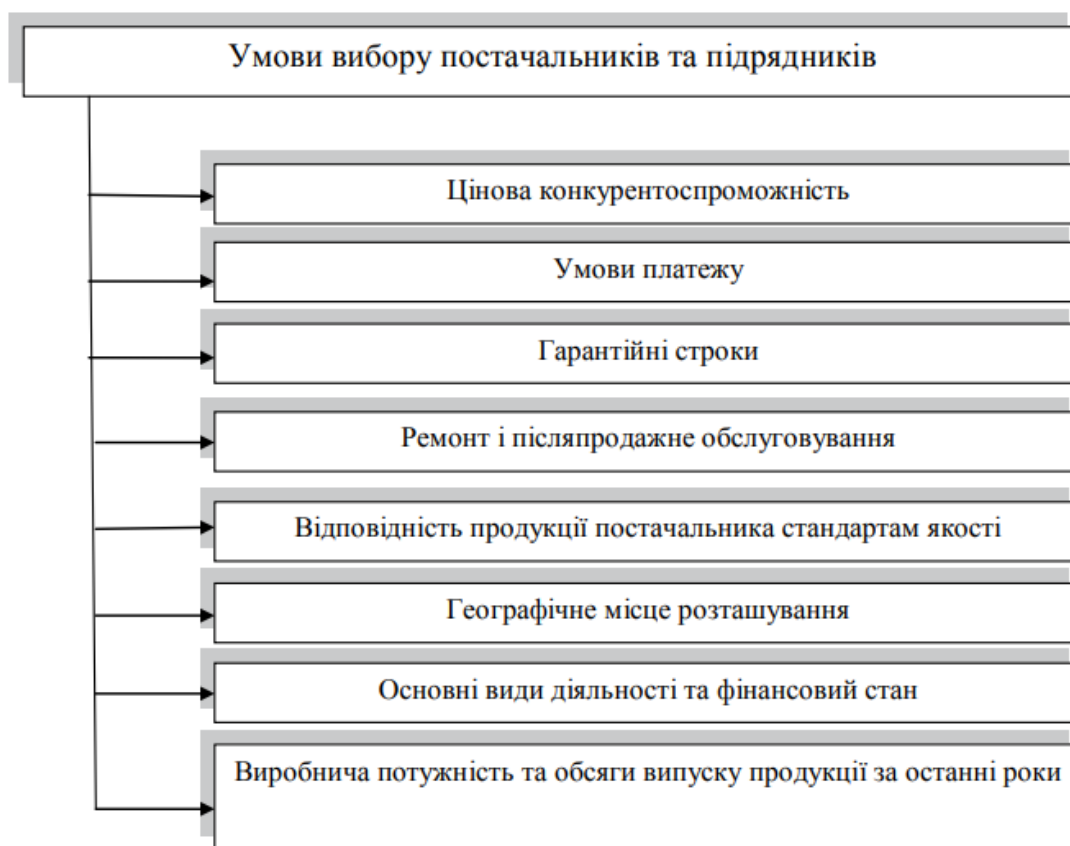

Рис. 1.1. Умови вибору постачальників та підрядників на підприємстві
Джерело: сформовано автором на підставі [1].

Вибір кращого постачальника та підрядника є інвестицією в майбутнє підприємства, яка може призвести до значної економії коштів, покращення якості продукції/послуг, зниження ризиків, покращення іміджу та доступу до нових технологій та можливостей.

Отже, розрахунки з постачальниками та підрядниками – це основа для нормального функціонування підприємства. Їх своєчасність та планованість напряду впливають на фінансовий стан, платоспроможність та ділову репутацію підприємства. Цей аспект робить дану тему пріоритетною для досліджень вчених, адже вирішення проблем з розрахунками позитивно вплине на українську економіку загалом. Затримка оплати товарів постачальнику може призвести до накопичення заборгованості, пені та штрафних санкцій, що негативно вплине на

фінансовий стан підприємства. Несвоєчасна оплата виконаних робіт підряднику може призвести до зупинки робіт на інших проектах, погіршення іміджу замовника та виникнення судових спорів.

1.2. Загальна характеристика та основні економічні показники діяльності ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця"

Історія фармацевтичної компанії "Дарниця" розпочалася у 1930 році зі створення філії Українського інституту експериментальної ендокринології в Києві. Перші ліки, випущені цією філією, з'явилися вже в 1932 році. У 1976 році підприємство було реорганізовано в Київське хіміко-фармацевтичне об'єднання "Дарниця". З 2012 року компанія працює як приватне акціонерне товариство.

Протягом десятиліть компанія пройшла шлях від виробництва перших вітчизняних препаратів до статусу одного з лідерів фармацевтичного ринку України. Сьогодні "Дарниця" – це сучасне підприємство, яке постійно інвестує в наукові дослідження та розробки нових лікарських засобів. Ці зусилля були відзначені у 2016 році, коли "Forbes Україна" включив "Дарницю" до списку 20 найбільш інноваційних компаній країни [9].

ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" - це український лідер у виробництві лікарських засобів. Компанія фокусується на створенні високоякісних продуктів та займає провідну позицію на вітчизняному фармацевтичному ринку.

Перш за все, необхідно проаналізувати економічні показники діяльності компанії ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" за 2021–2023 роки, щоб зробити висновок щодо ефективності її господарської діяльності (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Основні економічні показники діяльності

ПраТ “Фармацевтична фірма “Дарниця” за 2021 -2023 рр.

Показники	2021р.	2022р.	2023р.	Зміни в абсолютних величинах 2023 р. порівняно з:		Темпи зростання (зниження) 2023 р. у % до:	
				2021р.	2022р.	2021р.	2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Капітал (станом на кінець періоду)							
Валюта балансу, тис.грн.	4306855,00	4990026,00	5490089,00	1183234,00	500063,00	127,47	110,02
Власний капітал, тис.грн.	179528,00	179528,00	179528,00	0,00	0,00	100,00	100,00
Нерозподілений прибуток (непокриті збитки), тис.грн	2250745,00	362683,00	2912614,00	661869,00	549931,00	129,4	123,27
Поточні зобов'язання і забезпечення, тис.грн.	359350,00	581330,00	795982,00	436632,00	214652,00	221,5	136,92
Позиковий капітал, тис.грн.	1733483,00	2304716,00	2254848,00	521365,00	-49868,00	130,07	97,83
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	14152,00	7358,00	4899,00	-9253,00	-2459,00	34,61	66,58
Необоротні активи, тис.грн	151763,00	185693,00	459400,00	307637,00	273707,00	302,7	247,39
Основні засоби, тис. грн.	688320,00	848287,00	934268,00	245948,00	85981,00	135,73	110,13
Довгострокові фінансові інвестиції, тис. грн.	464395,00	566702,00	647587,00	183192,00	80885,00	139,44	114,27
Оборотні активи, тис. грн. у тому числі: запаси	575593,00	676194,00	1036078,00	460485,00	359884,00	180	153,22
Економічні показники							
Чистий дохід від реалізації товарів тис. грн.	4396770,00	5247192,00	5969207,00	2572437,00	1722015,00	158,5	132,81
Собівартість проданої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1561248,00	1660009,00	2230865,00	669617,00	570856,00	142,88	134,38

Продовження табл.1.2

1	2	3	4	5	6	7	8
Валовий прибуток, тис. грн.	2835522,00	3587183,00	4738342,00	1902820,00	1151159,00	167	132
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), тис. грн.	10114,00	553814,00	1392883,00	1382769,00	839069,00	13771,83	251,5

Джерело: сформовано автором на підставі Балансу (ф. №1) та Звіту про фінансові результати (ф. №2) ПрАТ “Фармацевтична фірма “Дарниця” за 2021-2023 роки.

Проведений аналіз основних економічних показників ПрАТ “Фармацевтична фірма “Дарниця” за 2021-2023 роки, яке займається виробництвом та реалізацією фармацевтичної продукції, показав стабільне зростання основних фінансових показників. За цей період компанія продемонструвала зростання обсягів продажів, підвищення рентабельності та покращення показників ліквідності.

Валюта балансу зросла на 27,47%, що свідчить про розширення активів і зобов'язань компанії.

Станом на 01.01.2024 року власний капітал даної компанії становить 179528,00 тис. грн. і він є не змінним протягом 2021–2023 років. Хоча розмір власного капіталу ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" відображає певну динаміку економічного зростання компанії, він має обмеження. Облікова вартість капіталу, що відображається у фінансовій звітності, не завжди адекватно відображає його ринкову вартість. Це може призводити до недооцінки або переоцінки реального фінансового стану підприємства.

Нерозподілений прибуток ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" зростає поступово, а саме за 2021–2022 роки – на 29,4 %, а за 2021–2023 роки – на 23,27%. Накопичення нерозподіленого прибутку на балансі компанії свідчить про позитивні зміни в структурі загального капіталу.

Зростання поточних зобов'язань на 121,5% свідчить про збільшення короткострокових фінансових зобов'язань компанії.

Позиковий капітал зріс на 30%, що вказує на збільшення запозичених коштів для фінансування діяльності компанії.

Зниження кредиторської заборгованості може свідчити про виплату частини довгострокових зобов'язань.

Зростання необоротних активів на 202.7% вказує на значні інвестиції у довгострокові активи.

Основні засоби зросли на 35.73%, що свідчить про активне оновлення або розширення виробничих потужностей.

Довгострокові фінансові інвестиції зросли на 39.44%, що свідчить про інвестування у довгострокові проекти.

Оборотні активи зросли на 80%, що свідчить про збільшення короткострокових активів, зокрема запасів. Зростання запасів на 80% вказує на збільшення обсягів виробничих запасів.

Собівартість зросла на 42,88%, що є меншою темпом зростання порівняно з доходами, що є позитивним показником.

Валовий прибуток зріс на 67.1%, що свідчить про покращення маржинальності компанії та ефективності управління витратами.

Чистий фінансовий результат зріс на значні 13,771%, що свідчить про суттєве покращення рентабельності та ефективності діяльності компанії.

За 2021–2023 роки чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зріс на 58,5 %, що вказує на ефективність основної сфери діяльності – що вказує на ефективність основної сфери діяльності – виробництва та реалізації фармацевтичної продукції. Суттєве зростання собівартості реалізованої продукції на 42,88% пов'язане з подорожчанням сировини, необхідної для виробництва. Валовий прибуток ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" за досліджуваний період збільшився на 67%, що позитивно вплинуло на фінансові результати компанії. Однак головним показником є все ж таки показник «чистий фінансовий результат», він суттєво зріс з 2021 по 2022 рік з 10114,00 тис. грн. до

553814,00 тис. грн. і у 2,5 рази зріз у 2023 році порівнянні з 2022 роком.

Загалом, ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" показала стійке зростання фінансових показників протягом 2021-2023 років. Збільшення чистого доходу, валового прибутку та чистого фінансового результату свідчить про ефективне управління компанією, збільшення ринкової частки та покращення внутрішньої ефективності.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує, як швидко компанія розраховується зі своїми боргами перед постачальниками. Чим вищий цей показник, тим швидше компанія погашає борги. Порівнюючи оборотність кредиторської та дебіторської заборгованостей можна зрозуміти, наскільки ефективно компанія використовує відстрочку платежів від постачальників. Якщо кредиторська заборгованість перевищує дебіторську, то компанія використовує кошти кредиторів для фінансування своєї діяльності.

Розраховується цей показник як співвідношення собівартості проданих товарів або послуг до середньої кредиторської заборгованості за період [6].

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (2022 р.) = $1\,660\,009 / (14\,152 / 2 + 7\,358 / 2) = 154,34$

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (2023 р.) = $2\,230\,865 / (7\,358 / 2 + 4\,899 / 2) = 364,01$

Показники оборотності кредиторської заборгованості за 2022-2023 роки свідчать про значну варіативність. Значення коливалися в межах від 154,34 до 364,01 оборотів на рік, що може вказувати на коливання у швидкості розрахунків з постачальниками та підрядниками протягом цього періоду. Порівнюючи ці значення з попередніми роками або з іншими підприємствами в галузі, можна зробити висновки щодо ефективності управління заборгованістю та можливих причин таких коливань. Висока оборотність може свідчити про швидкі розрахунки, тоді як низька може вказувати на накопичення заборгованості або проблеми з ліквідністю.

"ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" відіграє критично важливу роль у забезпеченні населення України лікарськими засобами, особливо в умовах воєнного часу. Аналіз фінансової звітності компанії за 2021-2023 роки демонструє, що, незважаючи на значні виклики, пов'язані з війною, "Дарниця" продовжує працювати та підтримувати стабільність фармацевтичного ринку. Незважаючи на тимчасове зниження деяких фінансових показників, компанія має потенціал для відновлення та подальшого розвитку.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПРАТ"ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА "ДАРНИЦЯ"

2.1. Методика обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Методика обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є важливою для забезпечення фінансової прозорості, контролю та планування грошових потоків. Вона підвищує довіру з боку постачальників, допомагає оптимізувати витрати та мінімізувати фінансові ризики, що сприяє загальній ефективності діяльності підприємства.

Основні документами обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, які застосовує ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" наведенні у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Документи для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками

Документ	Вид документу	Призначення
1	2	3
Товарні накладні	Первинні документи	Підтверджують факт передачі товарів від постачальника до покупця
Товарно-транспортна накладна	Первинні документи	Підтверджує факт постачання товарів та їх транспортування
Рахунки-фактури	Первинні документи	Вказують кількість, ціну та загальну суму товарів (з урахуванням ПДВ)
Акт здачі-приймання виконаних робіт (наданих послуг)	Первинні документи	Підтверджує виконання робіт або надання послуг
Журнал реєстрації рахунків-фактур	Реєстри обліку	Реєструє всі рахунки-фактури, що надходять на підприємство
Журнал реєстрації довіреностей на отримання ТМЦ	Реєстри обліку	Реєструє всі довіреності, видані на отримання товарно-матеріальних цінностей
Книга покупок	Реєстри обліку	Ведеться для обліку придбаних товарів та послуг

Продовження табл. 2.1

1	2	3
Облікові реєстри рахунка 63	Реєстри обліку	Ведуть облік розрахунків з постачальниками та підрядниками
Головна книга	Реєстри обліку	Містить всі бухгалтерські записи підприємства
Бухгалтерський баланс	Бухгалтерська (фінансова) звітність	Відображає фінансовий стан підприємства на певну дату
Звіт про фінансові результати	Бухгалтерська (фінансова) звітність	Відображає доходи, витрати та прибутки підприємства за певний період
Звіт про рух грошових коштів	Бухгалтерська (фінансова) звітність	Відображає рух грошових коштів підприємства за певний період
Рахунок на оплату	Документи оплати постачальникам та підрядникам	Виставляється постачальником для оплати товарів або послуг
Видатковий касовий ордер	Документи оплати постачальникам та підрядникам	Документ на видачу готівки під звіт
Банківські виписки з розрахункового рахунку	Документи оплати постачальникам та підрядникам	Підтверджують списання грошових коштів з рахунку підприємства
Акт взаємозаліку	Документи оплати постачальникам та підрядникам	Підтверджує взаємозалік заборгованостей між підприємствами
Платіжні доручення, інкасові доручення, акредитиви, чеки	Документи оплати постачальникам та підрядникам	Використовуються для переказу коштів з рахунку підприємства на рахунок постачальника або підрядника

Джерело: сформовано автором на підставі [7].

Ці документи є невід'ємною частиною облікової системи ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" і забезпечують точність та своєчасність бухгалтерського обліку, що дозволяє підприємству ефективно управляти своїми фінансовими ресурсами.

Облікова політика визначає порядок розрахунків з постачальниками та

підрядниками. Процес постачання є суттєвою частиною господарської діяльності суб'єкта, що забезпечує безперервне та стабільне виробництво продукції, реалізацію товарів, виконання робіт або надання послуг.

Облікова політика ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця"" підготовлена відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Ця звітність базується на таких основних принципах:

- безперервність діяльності: звітність підготовлена на основі продовження безперервної діяльності;
- метод історичної вартості: використання історичної вартості при підготовці звітності;
- функціональна валюта: використання гривні як функціональної та поданої валюти;
- переоцінка іноземної валюти: перерахунок операцій в іноземній валюті за офіційними курсами Національного банку України;
- основні засоби: визначення справедливої вартості основних засобів при переході на МСФЗ, подальші витрати включаються до балансової вартості активів.

Інформація про основні засоби включає:

Амортизація: Нараховується прямолінійним методом за різні терміни корисного використання (будівлі та споруди - 10-70 років, виробниче обладнання - 3-20 років, транспортні засоби - 5 років, комп'ютерне та офісне обладнання - 3-10 років) [10].

Така політика допомагає забезпечити прозорість і послідовність у фінансовій звітності компанії, що є важливим для її стабільного функціонування та розвитку.

Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками є одним з найважливіших аспектів фінансової діяльності будь-якого підприємства, зокрема такого великого та складного, як ПрАТ "Фармацевтична фірма

"Дарниця". Цей вид обліку дозволяє контролювати дебіторську заборгованість, своєчасно здійснювати платежі та забезпечувати безперебійну роботу підприємства.

Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками за отримані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи та надані послуги ведеться на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». За кредитом цього рахунку відображається заборгованість за отримані товари, роботи та послуги, а за дебетом — її погашення, списання тощо.

Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» включає такі субрахунки:

- 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»: облік розрахунків за отримані товари, роботи та послуги від вітчизняних постачальників та підрядників.
- 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»: облік розрахунків за отримані товари, роботи та послуги від іноземних постачальників та підрядників.
- 633 «Розрахунки з учасниками ПФГ»: облік розрахунків за отримані товари, роботи та послуги від учасників промислово-фінансових груп (ПФГ).

Аналітичний облік ведеться окремо за кожним постачальником та підрядником, з деталізацією за кожним документом (рахунком) на оплату.

Для обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками використовують Журнал 3 та Відомість 3.3 (сільськогосподарські підприємства Реєстр № 3.3 сг., Журнал-ордер № 3 В сг.) і Головну книгу [11].

Для кореспонденції бухгалтерських рахунків, яка стосується обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, потрібно охопити декілька основних аспектів (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Кореспонденція рахунків для обліку розрахунків з постачальниками та
підприємствами ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця"

№	Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, тис. грн.	Журнал- ордер	Джерело інформації
		Дебет	Кредит			
1	2	3	4	5	6	7
1	Придбання товарів	201 "Товари"	631 "Розрахунки з постачальниками"	100,00	Ж/О № 3	Договір поставки, накладна
2	Оплата постачальнику	631 "Розрахунки з постачальниками"	311 "Поточні рахунки в банках"	100,00	Ж/О № 1	Виписка банку
3	Отримання послуг підприємця	23 "Виробництво"	631 "Розрахунки з постачальниками"	50,00	Ж/О № 6	Акт виконаних робіт
4	Оплата підприємцю	631 "Розрахунки з постачальниками"	311 "Поточні рахунки в банках"	50,00	Ж/О № 1	Виписка банку
5	Придбання сировини	201 "Сировина і матеріали"	631 "Розрахунки з постачальниками"	150,00	Ж/О № 3	Договір поставки, накладна
6	Оплата постачальнику за сировину	631 "Розрахунки з постачальниками"	311 "Поточні рахунки в банках"	150,00	Ж/О № 1	Виписка банку
7	Отримання послуг транспортування	93 "Витрати на збут"	631 "Розрахунки з постачальниками"	25,00	Ж/О № 6	Акт виконаних робіт
8	Оплата за послуги транспортування	631 "Розрахунки з постачальниками"	311 "Поточні рахунки в банках"	25,00	Ж/О № 1	Виписка банку

Джерело: сформовано автором на підставі проведених досліджень.

Ефективна організація розрахунків з постачальниками та покупцями є критично важливою в умовах сучасної української економіки. Нестабільність, спричинена політичними потрясіннями, високою інфляцією та непередбачуваними соціальними змінами, створює значні виклики для підприємств. Ці фактори безпосередньо впливають на своєчасність платежів, умови постачання та загальну фінансову стабільність компаній.

Постачання є стратегічним процесом, який вимагає постійної уваги та

оптимізації. Завдяки впровадженню сучасних технологій та ефективному управлінню, компанії можуть значно підвищити ефективність своїх постачальних ланцюгів та забезпечити стабільний розвиток бізнесу. Процес постачання, характерний для ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" складається з певних етапів рис. 2.1.

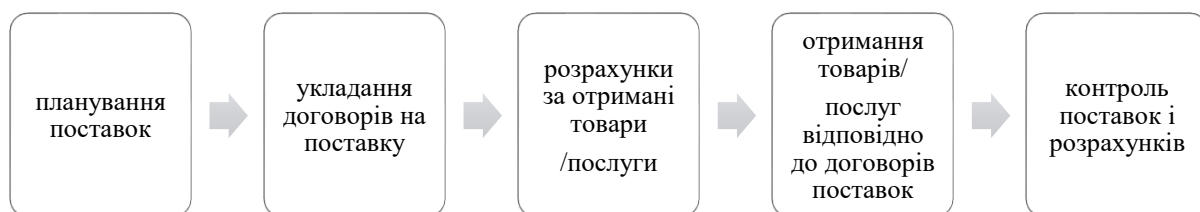

Рис. 2.1 Етапи процесу постачання ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця"

Джерело: сформовано автором на підставі [16].

Формуванням взаємовідносин із постачальниками в першу чергу це процес укладення договірних відносин.

Схема бухгалтерського обліку договірних відносин наведена на рисунку яку застосовує підприємство ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" відображено на рис. 2.2.

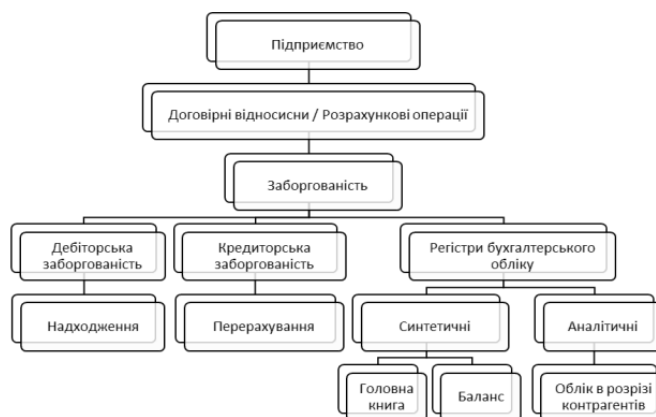

Рис. 2.2. Бухгалтерський облік договірних відносин ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця"

Джерело: сформовано автором на підставі [16].

Процес обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками передбачає систематичне накопичення, обробку та узагальнення даних про всі фінансові операції, пов'язані з цими взаємовідносинами, для подальшого відображення в бухгалтерській звітності.

Отже, методика обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" забезпечує ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства. Вона охоплює всі ключові етапи: від укладання договорів і реєстрації документів до контролю та аналізу розрахунків, що дозволяє підтримувати стабільні партнерські відносини, оптимізувати витрати та мінімізувати фінансові ризики. Така система забезпечує точність і своєчасність бухгалтерського обліку, сприяючи фінансовій стабільності та надійності підприємства.

2.2. Методика аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Для ведення обліку всіх фінансових операцій, пов'язаних із розрахунками з постачальниками товарів, робіт або послуг, а також з підрядниками, що виконують роботи для підприємства, використовується рахунок 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"[3].

Аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками характерний для ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" доцільно здійснювати в три етапи (рис. 2.3).

Рис. 2.3 Ефективна модель аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'"

Джерело: сформовано автором на підставі [4].

Схема забезпечує детальне і структуроване керівництво для проведення аудиту, що допомагає забезпечити точність та ретельність перевірок розрахунків з постачальниками та підрядниками. Цей підхід сприяє мінімізації ризиків та підвищенню фінансової дисципліни компанії.

Основна мета аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками полягає у підтвердженні того, що всі фінансові операції, пов'язані з купівлею товарів, робіт чи послуг, правильно та достовірно відображені в бухгалтерських документах і звітності підприємства.

Аудит спрямований на підвищення ефективності бізнесу за рахунок раціонального використання ресурсів та мінімізації ризиків, пов'язаних з

господарськими операціями.

Пропонуємо наступну структуру для проведення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками для ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'" (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Послідовність етапів аудиторської перевірки розрахунків з постачальниками та підрядниками та їх документальне забезпечення ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'"

Етапи аудиторської перевірки	Документальне забезпечення
1	2
1. Оцінка стану бухгалтерського обліку, фінансової звітності та внутрішнього контролю, а також перевірка відповідності облікової політики розрахунків з постачальниками нормам діючого законодавства.	Наказ про облікову політику, первинні облікові документи, посадові інструкції працівників, фінансово-економічна звітність.
2. Виконання перевірки правильності відображення зобов'язань в бухгалтерському обліку.	Облікові реєстри, призначені для обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками; накладні; рахунки фактури; відповіді на запити аудитора.
3. Здійснення звірки залишків по рахунку 63 за даними головної книги з залишками в облікових реєстрах.	Головна книга та облікові реєстри.
4. Перевірка реальності кредиторської та дебіторської заборгованості.	Договори на поставку продукції, надання послуг; накладні; касові документи; виписки банк; акти приймання-передачі товарів; платіжні доручення.
5. Перевірка інвентаризації розрахунків з дебіторами та кредиторами.	Акт інвентаризації розрахунків з дебіторами та кредиторами.
6. Перевірка правильності проведення взаємозаліку заборгованостей.	Акт звірки розрахунків.
7. Формулювання висновків за результатами аудиту.	Робочі документи аудитора, аудиторський висновок.

Джерело: сформовано автором на підставі [12].

Під час аудиту поточних розрахунків аудитор має встановити, чи всі розрахункові операції з постачальниками та підрядниками були своєчасно та правильно відображені в обліку. Крім того, аудитор перевіряє, чи правильно визначені та відображені в звітності суми заборгованості перед

постачальниками та підрядниками.

Оскільки "Дарниця" є великою фармацевтичною компанією, аудит її діяльності, ймовірно, охоплював широкий спектр аспектів, включаючи:

1. Оцінка системи внутрішнього контролю (аналіз ефективності внутрішніх процесів та контрольних механізмів для забезпечення надійності фінансової інформації та запобігання шахрайству).
2. Перевірка відповідності діючому законодавству (аналіз відповідності облікової політики та фінансової звітності вимогам нормативних актів та стандартів бухгалтерського обліку).
3. Аналіз фінансової звітності (оцінка точності та повноти фінансових звітів, включаючи баланс, звіт про фінансові результати та звіт про рух грошових коштів).
4. Оцінка стану бухгалтерського обліку (перевірка відповідності облікових даних фактичному стану майна та зобов'язань підприємства).
5. Перевірка розрахунків з постачальниками та підрядниками (аналіз взаєморозрахунків, правильності оформлення первинних документів та своєчасності розрахунків).
6. Оцінка активів і зобов'язань (визначення вартості основних засобів, нематеріальних активів, запасів та зобов'язань, включаючи короткострокові та довгострокові борги).
7. Перевірка відповідності податковому законодавству (оцінка дотримання підприємством податкового законодавства, правильності нарахування та сплати податків).
8. Аналіз ефективності операційної діяльності (виявлення можливих напрямків покращення операційної ефективності та зниження витрат).

Під час аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками часто виявляються такі типові помилки:

- порушення договірних умов: відсутність договорів на постачання

продукції (виконання робіт та послуг) або неправильне їх документатальне оформлення;

- проблеми з обліком товарів: несвоєчасне відображення в обліку отриманих товарів, робіт, послуг, розбіжності між кількістю та вартістю за даними первинних документів та обліку;
- невідповідність даних синтетичного та аналітичного обліку;
- помилки в кореспонденції рахунків: неправильне відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку, що призводить до спотворення фінансової звітності;
- неточності у визначенні заборгованості: завищення або заниження суми кредиторської заборгованості, неправильне визначення резервів під сумнівні борги [12].

Ці аспекти забезпечують всебічний аудит діяльності підприємства та допомагають виявити області для покращення фінансового управління та внутрішнього контролю.

Аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками відіграє вирішальну роль у забезпеченні ефективної роботи підприємства. Завдяки аудиту керівництво може оцінити, наскільки ефективно використовуються кошти підприємства, чи є затримки в оплаті постачальників, які ризики пов'язані з розрахунками. Регулярний аудит дозволяє своєчасно виявляти та усувати проблеми, пов'язані з розрахунками, і тим самим підвищувати фінансову стійкість підприємства.

2.3. Методика аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Аналіз кредиторської заборгованості є одним з ключових інструментів для оцінки фінансового стану підприємства та прогнозування його майбутнього

розвитку. Глибоке розуміння динаміки та структури кредиторської заборгованості дозволяє своєчасно виявити потенційні фінансові труднощі, запобігти кризовим ситуаціям та ефективно управляти оборотними активами.

Проведемо детальний аналіз складу та структури поточних зобов'язань підприємства ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'" з акцентом на поточну кредиторську заборгованість за розрахунками з постачальниками та підрядниками. Для цього проаналізуємо динаміку цих показників за період з 2021 по 2023 роки, використовуючи дані з таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка поточних зобов'язань підприємства ПрАТ "Фармацевтична
фірма 'Дарниця'" за 2021-2023 рр., тис. грн

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Зміни в абсолютних величинах 2023 р. порівняно з:		Темпи зростання (зниження) 2023 р. у % до:	
				2021 р.	2022 р.	2021 р.	2022 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	94875,00	260380,00	186613,00	91738,00	-73767,00	196,69	71,66
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	89792,00	86173,00	90208,00	416,00	4035,00	100,46	104,68
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	1004,00	2510,00	3093,00	2089,00	583,00	308,06	123,22
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	10546,00	14277,00	15369,00	4823,00	1092,00	145,73	107,64
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші поточні зобов'язання	68129,00	125715,00	345689,00	277560,00	219974,00	507,4	274,97
Всього поточні зобов'язання	264346,00	489055,00	640972,00	376626,00	151917,00	242,47	131,06

Джерело: сформовано автором на підставі Балансу (ф. №1) та Звіту про фінансові результати (ф. №2) ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" за 2021-2023 роки.

Згідно з даними таблиці, можна виділити кілька ключових тенденцій:

1. Загальне зростання поточних зобов'язань. Загальна сума поточних зобов'язань зросла з 264346,00 тис. грн у 2021 році до 640972,00 тис. грн у 2023 році. Це свідчить про збільшення фінансового навантаження на підприємство.

2. Зниження кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги. У 2023 році спостерігається зменшення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 73767 тис. грн порівняно з 2022 роком, хоча цей показник залишається значно вищим, ніж у 2021 році.

3. Збільшення заборгованості перед бюджетом та зі страхування. Помітно зростання заборгованості за розрахунками з бюджетом та зі страхування у 2023 році порівняно з 2021 та 2022 роками.

4. Незначне збільшення заборгованості з оплати праці. Заборгованість з оплати праці зросла у 2023 році порівняно з попередніми роками, проте це збільшення не є значним.

5. Різке збільшення інших поточних зобов'язань. Відбулося різке зростання інших поточних зобов'язань у 2023 році, що суттєво вплинуло на загальний обсяг поточних зобов'язань.

Зміни в поточних зобов'язаннях можуть бути пов'язані з воєнним часом. Воєнний час може мати значний вплив на економіку, що в свою чергу впливає на фінансові зобов'язання підприємств.

Загалом, на підприємстві ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'" спостерігається загальне зростання поточних зобов'язань за останні три роки, що вимагає уважного управління фінансами для уникнення фінансових ризиків.

Збільшення суми поточних зобов'язань не завжди є ознакою фінансових труднощів. У багатьох випадках воно може свідчити про активний розвиток підприємства. Якщо компанія активно працює, розширює виробництво або надає послуги, то збільшення обсягів закупівель природно призводить до зростання кредиторської заборгованості.

Особливо позитивним сигналом є ситуація, коли збільшення поточних

зобов'язань супроводжується зростанням доходів від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг. Це свідчить про те, що підприємство має стабільний попит на свою продукцію і здатне своєчасно розраховуватися з кредиторами. Саме таку ситуацію спостерігаємо на прикладі ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'".

Проаналізуємо детальніше динаміку показників ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'" (табл. 2.5), щоб підтвердити цей висновок.

Таблиця 2.5

Динаміка комерційної заборгованості та доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг) ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'" за 2021-2023 рр., тис.грн

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4
1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тис.грн	94875,00	260380,00	186613,00
2. Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, тис,грн	4396770,00	5247192,00	6969207,00
3. Коефіцієнт співвідношення р2:р1	46,34	20,15	35,72

Джерело: сформовано автором на підставі Балансу (ф. №1) та Звіту про фінансові результати (ф. №2) ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" за 2021-2023 роки.

Різке зростання кредиторської заборгованості у 2022 році може бути пов'язане з низкою факторів: збільшенням обсягів закупівель сировини та матеріалів для виробництва, інвестиціями в розширення виробничих потужностей, затримками платежів постачальникам внаслідок складних економічних умов тощо.

Зниження кредиторської заборгованості у 2023 році може свідчити про вжиття підприємством заходів щодо оптимізації оборотного капіталу, покращення ефективності управління дебіторською заборгованістю або про покращення загальної фінансової ситуації.

Зростання доходу від реалізації свідчить про ефективну діяльність підприємства та його здатність задовольняти попит на свою продукцію.

Зміна коефіцієнта співвідношення вказує на зміну ефективності використання кредиторської заборгованості. Зниження коефіцієнта у 2022 році може свідчити про деяке перевантаження підприємства зобов'язаннями, тоді як його зростання у 2023 році вказує на покращення цієї ситуації.

Загалом, підприємство ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'" демонструє позитивні тенденції у фінансовому розвитку, незважаючи на виклики, з якими воно зіткнулося.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є критично важливим для успішного функціонування будь-якого підприємства. Це дозволяє забезпечити точність, своєчасність та прозорість фінансових операцій, що в свою чергу сприяє покращенню відносин з партнерами та підвищенню фінансової стійкості компанії.

Для ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'" важливо постійно вдосконалювати облік розрахунків з постачальниками та підрядниками, що забезпечує ефективне управління фінансами та підтримку стабільних ділових відносин. Ось декілька ключових шляхів вдосконалення обліку:

1. Автоматизація процесів обліку:

- впровадження ERP-систем (встановлення комплексних систем управління ресурсами підприємства (ERP), які дозволяють інтегрувати всі бізнес-процеси та забезпечити їх інтеграцію);
- використання спеціалізованого ПЗ (застосування програмного забезпечення для управління взаєминами з постачальниками та підрядниками, що включає функції обліку, контролю та аналітики).

2. Оптимізація документообігу:

- електронний документообіг (перехід на електронні рахунки-фактури, договори та акти виконаних робіт для зниження витрат на паперовий документообіг та прискорення процесів);
- автоматизований контроль (впровадження систем автоматичного контролю за надходженням та оплатою рахунків для уникнення затримок та помилок).

3. Посилення внутрішнього контролю:

- регулярні внутрішні аудити (проведення регулярних внутрішніх аудитів для виявлення можливих помилок та недоліків в обліку розрахунків);
- системи внутрішнього контролю (встановлення системи внутрішнього контролю, яка включає політики та процедури для забезпечення достовірності облікових даних).

4. Підвищення кваліфікації персоналу:

- тренінги та семінари(організація навчальних програм для працівників бухгалтерії та фінансового відділу з метою підвищення їхньої компетенції у використанні нових технологій та методів обліку);
- сертифікація (заохочення працівників до отримання професійних сертифікатів у сфері бухгалтерського обліку та аудиту).

5. Використання аналітичних інструментів:

- аналіз даних (впровадження аналітичних інструментів для аналізу фінансових даних, що дозволить виявляти тенденції, прогнозувати потреби у фінансах та вчасно виявляти проблеми).
- ВІ-системи (використання систем бізнес-аналітики (BI) для більш детального аналізу та візуалізації даних).

6. Удосконалення взаємин з постачальниками та підрядниками:

- переговори та комунікації (покращення комунікацій з постачальниками та підрядниками для вирішення питань, пов'язаних з оплатою та умовами співпраці);
- оцінка постачальників (впровадження системи оцінки постачальників для вибору надійних партнерів та мінімізації ризиків).

7. Моніторинг та оцінка впроваджених змін:

- регулярний моніторинг. Постійний моніторинг результатів впроваджених заходів для оцінки їх ефективності та внесення коректив.
- звітування (підготовка звітів про результати для подальшого аналізу та ухвалення управлінських рішень).

На нашу думку, на сьогодні для удосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками для ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" потребує вдосконалення щодо визначення послідовності основних етапів (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Етапи для удосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками для ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця"

Етап	Дія	Опис
1	2	3
1	Аналіз поточної системи обліку	Оцінка існуючої системи обліку, визначення сильних і слабких сторін, можливостей для покращення.
2	Визначення ключових показників ефективності	Встановлення ключових показників, таких як точність розрахунків, час виконання оплат, рівень задоволеності постачальників та підрядників.
3	Розробка нових процедур та стандартів	Створення нових або вдосконалення існуючих процедур і стандартів обліку для забезпечення більшої прозорості та точності.
4	Інтеграція нових технологій	Впровадження ERP-систем або спеціалізованих програм для автоматизації процесів обліку.
5	Підготовка персоналу	Проведення тренінгів та семінарів для співробітників, щоб забезпечити їх відповідність новим процедурам та технологіям.
6	Моніторинг та оцінка результатів	Регулярний моніторинг та оцінка результатів впровадження нових процедур та технологій, корегування за необхідності.
7	Забезпечення взаємодії з постачальниками та підрядниками	Покращення комунікації та взаємодії з постачальниками та підрядниками для підвищення ефективності співпраці та задоволення їх потреб.

Джерело: сформовано автором на підставі проведених досліджень.

Застосування наведених заходів допоможе ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" не лише підвищити ефективність обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками у короткостроковій перспективі, але й забезпечити стійкий розвиток компанії у довгостроковій перспективі. Поліпшення фінансового обліку сприятиме зміцненню позицій компанії на ринку, підвищенню її конкурентоспроможності та забезпеченню стабільного зростання. Такі комплексні заходи дозволять не лише підвищити ефективність

управління фінансовими ресурсами, але й створити міцну основу для майбутнього розвитку компанії.

Щоб вдосконалити аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками для ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'", можна розглянути такі докладні кроки.

1. Впровадження комплексної системи внутрішнього контролю:

- створення політик та процедур (розробка чітких політик та процедур для ведення розрахунків з постачальниками та підрядниками);
- розподіл обов'язків (забезпечення розподілу обов'язків серед працівників для мінімізації ризиків шахрайства).

2. Використання автоматизованих інструментів аудиту:

- програмне забезпечення для аудиту (впровадження спеціалізованого ПЗ для автоматизації аудиту розрахунків, що дозволить проводити перевірки швидше та ефективніше);
- аналіз даних (використання програм для аналізу великих обсягів даних з метою виявлення аномалій та ризиків).

3. Регулярні перевірки та ревізії:

- планові аудити (проведення регулярних планових аудитів для перевірки відповідності облікових даних реальним фінансовим операціям);
- раптові перевірки (проведення непередбачуваних перевірок для виявлення можливих порушень та недоліків).

4. Підвищення кваліфікації аудиторів:

- навчання та тренінги (організація постійного навчання для внутрішніх аудиторів для підвищення їхньої компетентності та знань про новітні методики та стандарти аудиту);
- сертифікація (заохочення аудиторів до отримання професійних сертифікатів (наприклад, сертифікованого внутрішнього аудитора)).

5. Вдосконалення методик аудиту:

- розробка сучасних методик (вдосконалення та впровадження нових методик аудиту, що відповідають сучасним вимогам та умовам ринку);
- аналіз ризиків (використання методик аналізу ризиків для виявлення найбільш вразливих місць в системі обліку).

6. Поліпшення взаємодії з постачальниками та підрядниками:

- відкритий діалог (створення відкритого діалогу з постачальниками та підрядниками для обговорення умов розрахунків та виявлення можливих проблем);
- вивчення зворотного зв'язку (збір та аналіз зворотного зв'язку від постачальників для вдосконалення процесів).

7. Моніторинг впроваджених змін:

- оцінка ефективності (постійний моніторинг ефективності впроваджених змін та коригування процесів за потреби);
- звіти та аналіз (підготовка детальних звітів про результати аудитів для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень).

Впровадження цих заходів забезпечить ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'" стабільне та прозоре ведення бізнесу, поліпшення фінансових показників та підвищення конкурентоспроможності на ринку. Це не тільки підвищить ефективність операційних процесів, але й забезпечить надійну основу для довгострокового розвитку компанії.

Щоб вдосконалити аналіз розрахунків з постачальниками та підрядниками для ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'", слід розглянути наступні детальні кроки:

1. Впровадження сучасних аналітичних інструментів:

- ВІ-системи (використання систем бізнес-аналітики (Business Intelligence) для збору, обробки та візуалізації даних про розрахунки);
- програмне забезпечення для аналізу (впровадження спеціалізованого ПЗ для детального аналізу фінансових даних та виявлення тенденцій).

2. Розробка ключових показників ефективності (КРІ):

- визначення КРІ (створення набору ключових показників ефективності для моніторингу розрахунків, таких як час виконання оплат, обсяг заборгованості, рівень задоволеності постачальників);
- регулярний моніторинг (постійний аналіз КРІ для оцінки стану розрахунків та виявлення можливих проблем).

3. Використання методів прогнозування:

- аналіз трендів (використання історичних даних для виявлення трендів та прогнозування майбутніх потреб у фінансах);
- прогностичні моделі (розробка математичних моделей для прогнозування грошових потоків та забезпечення своєчасного виконання зобов'язань).

4. Автоматизація процесів збору та обробки даних:

- інтеграція систем (впровадження інтегрованих систем обліку та аналізу для автоматичного збору даних про розрахунки);
- автоматизовані звіти (створення автоматизованих звітів для оперативного аналізу фінансового стану розрахунків).

5. Проведення регулярних аналітичних ревізій:

- планові аналізи (регулярне проведення планових аналізів для оцінки стану розрахунків та виявлення можливих проблемних зон);
- ад-хок аналізи (проведення аналізів за запитом для оперативного вирішення виникаючих проблем).

6. Підвищення кваліфікації аналітиків:

- навчання та тренінги (організація навчальних програм для аналітиків з метою підвищення їхньої компетенції у використанні нових аналітичних інструментів та методик);
- участь у професійних заходах (заохочення участі в конференціях, семінарах та форумах для обміну досвідом та ознайомлення з передовими практиками аналізу).

7. Поліпшення взаємодії з постачальниками та підрядниками:

- регулярні зустрічі (проведення регулярних зустрічей з постачальниками та підрядниками для обговорення фінансових питань та вирішення можливих проблем);
- зворотний зв'язок (вивчення зворотного зв'язку від постачальників для виявлення та усунення недоліків у процесі розрахунків).

Для ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'" вдосконалення аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками означає:

- зменшення фінансових ризиків (своєчасне виявлення потенційних проблем з платежами та можливих загроз для ліквідності);
- покращення управління витратами (оптимізація витрат на закупівлі та уникнення непотрібних платежів);
- Підвищення ефективності роботи фінансового відділу: Автоматизація процесів та використання сучасних інструментів аналізу.
- поліпшення якості прийняття рішень (надання керівництву компанії достовірної та актуальною інформації для прийняття обґрунтованих рішень);
- спрощення аудиторських перевірок (забезпечення прозорості та структурованості обліку розрахунків).

Удосконалення обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками є критично важливим для будь-якого підприємства, і ось чому:

1. Забезпечення точності даних:

- точний облік (дозволяє мати чітке уявлення про фінансові зобов'язання та своєчасно виконувати платежі, уникати помилок та недоліків в облікових записах);
- достовірний аналіз (надійний аналіз фінансових даних забезпечує прийняття обґрунтованих управлінських рішень на основі точних і актуальних даних).

2. Підвищення ефективності управління фінансами:

- ефективне управління грошовими потоками (поліпшення облікових процесів допомагає краще планувати та управляти фінансовими ресурсами, знижувати витрати та підвищувати ефективність);
- оптимізація витрат (аналітичні інструменти дозволяють ідентифікувати та усунути зайві витрати, оптимізувати фінансові операції).

3. Запобігання шахрайству та помилкам:

- системи внутрішнього контролю (вдосконалення аудиту допомагає виявляти та запобігати шахрайству, порушенням та помилкам, що можуть негативно вплинути на фінансовий стан компанії);
- регулярний моніторинг (постійний аудит та аналіз дозволяють вчасно виявляти та вирішувати можливі проблеми).

4. Підвищення прозорості та довіри:

- прозорі фінансові операції (забезпечення прозорості облікових процесів підвищує довіру до компанії з боку постачальників, підрядників та інших зацікавлених сторін);
- покращення ділових відносин (надійний облік та аналіз розрахунків сприяють побудові стабільних та довгострокових відносин з партнерами).

5. Відповідність законодавчим вимогам:

- дотримання стандартів: (вдосконалення обліку та аудиту допомагає компанії відповідати вимогам законодавства та міжнародним стандартам фінансової звітності);
- уникнення штрафів та санкцій (своєчасне виконання законодавчих вимог дозволяє уникнути штрафних санкцій та юридичних проблем).

6. Стійкий розвиток компанії

- підвищення фінансової стійкості (вдосконалений облік, аналіз та аудит допомагають компанії краще управляти своїми ресурсами та забезпечують стабільний фінансовий стан);

- конкурентоспроможність (підвищення ефективності управління фінансами сприяє зміцненню позицій компанії на ринку та забезпечує її конкурентні переваги.

В результаті, удосконалення обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками є необхідним для забезпечення фінансової прозорості, ефективного управління ресурсами, запобігання ризикам та стійкого розвитку підприємства. Це інвестиція у стабільне та успішне майбутнє компанії.

ВИСНОВКИ

Розрахунки з постачальниками та підрядниками є важливим аспектом фінансового управління підприємства. Вони включають усі операції, пов'язані з оплатою товарів, робіт і послуг, наданих контрагентами. Правильне управління цими розрахунками забезпечує своєчасне виконання фінансових зобов'язань, підтримує надійні ділові відносини та сприяє фінансовій стабільності підприємства.

У першому розділі дипломної роботи досліджено етапи здійснення процесу постачання (планування, організація, контроль і координація роботи). Було дано визначення "постачальник", "підрядники", розкрито поняття договір підряду. Розкрито суть цивільно-правового договору, а також умови вибору постачальників та підрядників на підприємстві. Також у цьому розділі була подана коротка історія підприємства ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця", а також це характеристика основних економічних показники діяльності ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" за 2021 -2023 роки. Встановлено, що головним інформаційним джерелом для аналізу руху коштів від фінансової діяльності є Звіт про рух грошових коштів (ф. №3) для ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця". І було встановлено, що "ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця" відіграє критично важливу роль у забезпеченні населення України лікарськими засобами, особливо в умовах воєнного часу. Аналіз фінансової звітності компанії за 2021-2023 роки демонструє, що, незважаючи на значні виклики, пов'язані з війною, "Дарниця" продовжує працювати та підтримувати стабільність фармацевтичного ринку. Незважаючи на тимчасове зниження деяких фінансових показників, компанія має потенціал для відновлення та подальшого розвитку.

У другому розділі дипломної роботи акцентувалась увага на основних документах для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками також було описано облікову політику ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця"". Облік

розрахунків з постачальниками та підрядниками за отримані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи та надані послуги ведеться на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Складено кореспонденцію рахунків для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця". У вигляді рисунка показано етапи процесу постачання ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця". Також за допомогою схеми відображено бухгалтерський облік договірних відносин ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця". Крім цього, було складено ефективну модель аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'" і також послідовність етапів аудиторської перевірки розрахунків з постачальниками та підрядниками та їх документальне забезпечення ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'". І було охарактеризовано динаміку поточних зобов'язань підприємства ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'" за 2021-2023 рр., тис. грн і був визначений висновок що загалом, підприємство ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'" демонструє позитивні тенденції у фінансовому розвитку, незважаючи на виклики, з якими воно зіткнулося.

Третій розділ дипломної роботи присвячений шляхам вдосконалення обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. По кожному поняттю "облік", "аналіз", "аудит" було розроблено власно складені шляхи вдосконалення.

Методика та організація обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками в ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'" є критично важливою для забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства. Впровадження чітких і прозорих облікових процесів дозволяє мінімізувати фінансові ризики, підвищити якість взаємодії з контрагентами та забезпечити своєчасне виконання фінансових зобов'язань. Систематичний аналіз і аудит розрахунків сприяє виявленню слабких місць та оптимізації фінансових потоків, що, в свою чергу, підвищує загальну фінансову

стабільність і конкурентоспроможність підприємства. Це дослідження довело, що правильна організація та методичний підхід до управління розрахунками є необхідною умовою для успішного розвитку ПрАТ "Фармацевтична фірма 'Дарниця'".

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гайдаржийська О.М., Попович О.В., Кромбет А.Ю. Теоретичні аспекти обліку розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками.- Електронний науковий фаховий журнал Мукачівського державного університету «Економіка та суспільство». – 2018. - №18. - С. 874-880
2. Герчанівська С.В., Ткачук К.І. Економічна сутність розрахунків з постачальниками і підрядниками. Інноваційний розвиток та безпека підприємства в умовах неоіндустріального суспільства: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (31 жовтня 2019 р.) Луцьк, 2019. С. 166-168.
3. Давидюк Т.В., Манойленко О.В., Т.І. Ломаченко Т.І., Резніченко А.В. Бухгалтерський облік : навч. посібник. Харків, 2016. 392 с.
4. Ефективна модель аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства / А. М. Ужва, О. В. Тімкова // Економіка та держава. - 2014. - № 12. - С. 92-95. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2014_12_21
5. Киян А.В., Ярмолук О.Ф Облік і контроль розрахунків з постачальниками та підрядниками. Молодий вчений. 2015. № 9(24). С. 77–80
6. Кобилецький В. Р., Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості / В. Р. Кобилецький // Онлайн-журнал «Financial Analysis online» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://analizua.com/slovnik-ekonomichnikh-terminiv/294-oborotnist-kreditorskoji-zaborgovanosti>
7. Литвиненко О.М., Самойлова Л.К. Організаційно-правові аспекти формування для підприємства системи внутрішньогосподарського фінансового контролю. 2019. - С.44-48
8. Офіційний сайт Clarity-Project. ПрАТ “Фармацевтична фірма “Дарниця” [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://clarity-project.info/edr/00481212/yearly-finances>

9. Офіційний сайт ПрАТ “Фармацевтична фірма “Дарниця” [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://darnytsia.ua/>
10. Приватне акціонерне товариство "Фармацевтична фірма "Дарниця" ” [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://clarity-project.info/smida/00481212?year=2018>
11. Рахунок 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками". Бухгалтерія для бюджету та ОМС. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://oblikbudget.com.ua/article/1027-rahunok-63-rozrahunki-z-postachalnikami-ta-pdryadnikami>
12. Руда, Л.П, Причеп, І.В., Липецька, О.Р. (2022). Організація обліку та методичні засади проведення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. Економіка та суспільство, (35). Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-48>
13. Томілін О.О., Тютюнник Ю.М., Бражник Л.В., Дроботя Я.А. Фінансово-економічний словник – довідник / за наук. ред. проф. О. О. Томіліна / Полтава: ПДАУ. 2023. 108 с.
14. Туренко А.М., Дмитрієв І.А., Іванілов О.С., І.Ю. Шевченко І.Ю. Словник економіста та підприємця. Х.: ХНАДУ, 2018. 340 с.
15. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV V (в редакції від 03.09.2024). Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> .
16. Шовдра І. Організація обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками / Шовдра Інна // РСЕСГЕП, 15-16 грудня 2022 року. - Т. : ФОП Паляниця В. А., 2022. - С. 121–122